

บทที่ 3

การกำหนดอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ

บทที่ 3 ศึกษาถึงการกำหนดอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศเพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับ การกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย โดยศึกษาถึงการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น

3.1 การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา

การศึกษากำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ในลำดับแรก ต้องศึกษาถึงความเป็นมาและเหตุผลในการกำหนดอายุความในคดีอาญา หลักการกำหนดอายุความในคดีอาญา การนับอายุความในคดีอาญา ความหมายของ "ความยุติธรรม" หรือ "Justice" และลักษณะการพิจารณาคดีอาญาของศาลยุติธรรม ก่อนที่จะศึกษาหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในคดีอาญาซึ่งหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในคดีอาญานี้เป็นจุดประสงค์ของการศึกษา

3.1.1 ความเป็นมาและเหตุผลในการกำหนดอายุความในคดีอาญา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติกฎหมายเรื่องอายุความในคดีอาญาในศตวรรษที่ 18 แล้วพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากความเป็นมาและเหตุผลในการกำหนดอายุความในคดีอาญาดังต่อไปนี้

(1) ความเป็นมาของการกำหนดอายุความในคดีอาญา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาเกือบทุกมลรัฐได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยอายุความในคดีอาญา กำหนดของกฎหมายอายุความในยุคแรกที่ไม่ยาวมากนักในแต่ละฐานความผิด¹

¹ Joseph Kinnicut Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations. 6th ed. (Boston: Little Brown 1876), p. 173-174.; William Ballantine, A Treatise on the

ศตวรรษที่ 18 ประเทศสหรัฐอเมริกา มีขนาดเล็กกว่าปัจจุบันมาก และลักษณะของประชากรจะอยู่รวมกันเป็นชุมชน เมื่อมีอาชญากรรมในชุมชน ผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดจะรู้จักกัน แต่ละชุมชนไม่มีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตำรวจอาชีพ² ประชากรอาศัยอยู่ตามชนบทและย้ายถิ่นฐานกันบ่อยๆ มีการรุกรานจากประเทศข้างเคียงจึงมีการก่ออาชญากรรมกันบ่อยครั้ง แต่ว่าอาชญากรรมเกือบทั้งหมดไม่มีการนำมาฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือปล่อยให้คดีล่วงเลยอายุความฟ้องคดี อายุความฟ้องคดีที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกาบัญญัติเป็นอายุความแรกคือ อายุความ 2 ปี สำหรับความผิดที่ร้ายแรงที่สุด ส่วนกฎหมายของมลรัฐอื่นๆ ก็มีบทบัญญัติเรื่องอายุความ โดยเป็นอายุความที่ไม่ยาวเช่นเดียวกัน

การทำความเข้าใจความเป็นมาของกฎหมายอายุความในคดีอาญาได้จะต้องรู้ถึงความเป็นมาของกฎหมายอายุความในคดีแพ่งเสียก่อน³ ศตวรรษที่ 13 ในประเทศอังกฤษ อายุความในคดีแพ่งจะถูกนำมาใช้กับสิทธิในอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น จนกระทั่งปลายศตวรรษ 15 ได้กำหนดให้อายุความในคดีแพ่งเป็นการกำหนดอายุความฟ้องคดี⁴ คือเป็นระยะเวลาระหว่างการกระทำความผิดและการนำคดีมาฟ้องศาล ต้นศตวรรษ 17 ยังนำอายุความในคดีแพ่งไปใช้กับเรื่องนี้ สัญญา และละเมิดด้วย⁵ โดยกฎหมายอายุความในคดีแพ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ Limitations Act⁶ และประเทศอังกฤษได้นำกฎหมายนี้ไปใช้กับบรรดา

Statute of Limitations (Albany: B.D. Packard, 1829), p. 469-479.; H.G. Wood, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and in Equity, 4th ed. Albany, N.Y.: M. Bender, 1916), p. 173-174.

³ Police, The Columbia Encyclopedia 2181, 5th ed. (New York: Columbia University Press: Sold and distributed by Houghton Mifflin Co.), 1993. (ก่อน ค.ศ. 1844 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งบุคคลที่ทำหน้าที่ปกครอง และปราบปรามโจรผู้ร้ายไปปกครองในประเทศที่เป็นอาณานิคม โดยผู้ปกครองนี้ทำหน้าที่เสมือนเป็นตำรวจในปัจจุบัน)

³ Calvin W. Corman, Limitation of Actions, (1991 & Supp., Boston: Little, Brown, 1993), 1.6 ; U.S. v. Taliaferro, 979 F.2d 1399, 1405-1406 (10th Cir.1992).

⁴ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations, 6: 503-505.; Wood, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and in Equity, 4: 233.

⁵ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations, 6: 12-21.

⁶ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations, 6: 505-508.; Wood, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and in Equity, 4: 1683-1684.

ประเทศอาณานิคมด้วย⁷ สำหรับกฎหมายอายุความของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่แตกต่างจากกฎหมายอายุความของประเทศอังกฤษมากนัก⁸ เพราะว่าประเทศสหรัฐอเมริการับเอาพระราชบัญญัติ Limitation Act จากประเทศอังกฤษโดยการนำมาใช้โดยศาลในการพิจารณาคดี⁹

อายุความในคดีแพ่งมีส่วนที่เหมือนกับอายุความในคดีอาญา บางครั้งในคดีหนึ่งๆ มีการนำมาใช้ทั้งอายุความในคดีแพ่งและอายุความในคดีอาญา แต่ยังมีส่วนที่แตกต่างกันบ้างคืออายุความในคดีแพ่งจะใช้ในเขตศาลแพ่ง ส่วนอายุความในคดีอาญาจะใช้ในเขตศาลอาญา และอายุความในคดีแพ่งจะนำมาใช้เพื่อให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ในมูลหนี้ที่มีต่อกัน¹⁰ แต่อายุความในคดีอาญาเป็นการกำหนดเวลาเพื่อให้มีการฟ้องคดีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

ลักษณะของอายุความในคดีอาญาที่ให้กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน¹¹ เพราะว่าเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นในประเทศจะมี

⁷ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations. 6: 21.; Wood v. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879).

⁸ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations. 6: 21; Wood, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and in Equity. 4: 2.

⁹ Angell, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and Suits in Equity and Admiralty with an Appendix Containing the American and English Statutes of Limitations. 6: 14-21, 34-41; Wood, A Treatise on the Limitations of Actions at Law and in Equity. 4: 52-52a; Robert E. Ross and Maxwell Turner, Archbold's Pleading, Evidence and Practice in Criminal Cases(Boston : Little Brown, 1938), p. 55.

¹⁰ Corman, Limitation of Actions. 3.1-3.2.

¹¹ Frederick Pollock and Frederic W. Maitland, History of English Law before the Time of Edward 1(London: Cambridge U.P., 1968),p. 44; James F. Stephen, A History of the Criminal Law of England (London : MacMillan, 1883), p.4, 419, 422, 427; Joseph Chitty, A Practical Treatise on the Criminal Law : Comprising the Practice, Pleadings, and Evidence which Occur in the Course of Criminal Prosecutions, whether by Indictment or Information(Valpy 1816. London: Printed by A.J. Valpy, 1978), p. 727-729; William Hawkins, A Treatise of the Pleas of the Crown,1721. photo. Reprint. (Fredericton: Broken Jaw Press, 1978), p. 259-280; Isaac 'Espinasse, A Treatise on the Law of Actions on Penal Statues(Exeter : N.H., G. Lamson, 1822), p. 5-16.

การนำคดีมาฟ้องภายในอายุความ¹² ซึ่งจุดประสงค์ของการฟ้องคดีคือต้องการประณามและลงโทษผู้กระทำความผิด และเพื่อป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดกับสังคมในภายภาคหน้า

(2) เหตุผลของการกำหนดอายุความในคดีอาญา

อายุความในคดีอาญาถูกบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดระยะเวลาสำหรับการฟ้องคดี จึงไม่สามารถนำคดีมาฟ้องศาลได้เมื่อคดีล่วงเลยอายุความแล้ว การกำหนดอายุความเป็นไปตามความร้ายแรงของอาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมที่ร้ายแรงจะมีอายุความที่ยาวกว่าอาชญากรรมทั่วไป เช่น บางความผิดเป็นความผิดที่ร้ายแรงจึงไม่มีอายุความคือสามารถฟ้องคดีผู้กระทำความผิดได้เสมอหลังจากที่มีการกระทำความผิด เช่น ความผิดที่เป็นการฆาตกรรม¹³ เป็นต้น เหตุผลของการที่กฎหมายบัญญัติให้มีอายุความ มีดังนี้

(ก) พยานหลักฐาน ถ้าปล่อยให้เวลาผ่านไปเนิ่นนานจะทำให้พยานวัตถุนั้นเสื่อมตามกาลเวลา ทำให้พยานวัตถุหมดความเชื่อถือ รวมถึงพยานบุคคลด้วย¹⁴ เช่น เมื่อมีการกระทำความผิด โจทก์สามารถเรียกพยานคนที่รู้เห็นเหตุการณ์มาชี้สถานที่เกิดเหตุและอธิบายรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับความผิดได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไป โจทก์อาจจะไม่รู้ว่าพยานคนนั้นได้อาศัยอยู่ที่ไหน หรือพยานคนนั้นอาจจะไม่สามารถจำรายละเอียดต่างๆ ได้เหมือนกับตอนที่เหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านพ้นมาใหม่ๆ

(ข) การแก้แค้นทดแทน (Retribution) เนื่องจากลักษณะของความผิดบางประเภท อย่างเช่น การฆาตกรรม การข่มขืน เป็นอาชญากรรมที่รุนแรงและสะเทือนขวัญของประชาชน จึงควรกำหนดอายุความที่ยาวหรือไม่ควรกำหนดอายุความ เพราะต้องการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดหลายจำไม่กล้ากระทำความผิดอีก จะได้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นๆ และเพื่อการแก้แค้นทดแทนแก่ผู้เสียหายและแก้แค้นทดแทนแก่สังคมอีกด้วย

(ค) ความกระตือรือร้นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล เนื่องจากอายุความฟ้องคดีสามารถทำให้การทำงานของบุคคลเหล่านี้ต้องเสร็จภายในกำหนดเวลา คือการฟ้องคดีกับผู้กระทำความผิดต้องทำภายในกรอบอายุ

¹² Joshua Dressler, *Understanding Criminal Law*, 2nd ed. (New York: Matthew Bender/Irwin, 1995), 27.04(aA).

¹³ U.S.C. มาตรา 3281

¹⁴ *Mo., Kan., & Tex. Ry. v. Harriman*, 277 U.S. 657, 672 (1913).

ความที่กฎหมายกำหนด¹⁵ อย่างเช่น ถ้าไม่มีการกำหนดเรื่องอายุความ อาจจะไม่มีการตั้งประเด็นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการทำการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้พยานหลักฐานมาใช้ในการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์

3.1.2 หลักการของการกำหนดอายุความในคดีอาญา

การกำหนดอายุความในคดีอาญาขึ้นอยู่กับลักษณะความรุนแรงของความผิดและโทษที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้ รวมถึงความยากง่ายของโจทก์และจำเลยในการสืบพยานหลักฐานของความผิดนั้นด้วย เช่น ความผิดที่รุนแรง โทษสูง กำหนดอายุความจะยาว หรือความผิดที่ยากต่อการสอบสวน กำหนดอายุความจะยาว เป็นต้น ดังนั้นหลักการของการกำหนดอายุความในคดีอาญาแยกได้ดังนี้

(1) ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต

มาตรา 3281 ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (Capital Offense)

“การฟ้องคดีสำหรับทุกความผิดที่มีโทษประหารชีวิต สามารถฟ้องได้ตลอดเวลาโดยไม่มีอายุความ”

“Capital Offense” คือความผิดที่รุนแรง¹⁶ ที่ได้รับโทษเป็นโทษประหารชีวิต¹⁷ ไม่ว่าจะ เป็นโทษประหารชีวิตตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือเป็นโทษประหารชีวิตตามความยุติธรรม¹⁸

(2) ความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และไม่ใช่ความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะ

มาตรา 3282 ความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (Offenses not Capital)

¹⁵ Toussie v. U.S., 397 U.S. 112, 115 (1970).

¹⁶ U.S. v. Provenzano, S.D.N.Y. 1976, 423 F.Supp. 662, affirmed 556 F.2d 562.

¹⁷ U.S. v. Brown, D.C.App. 1980, 422 A.2d 1281.

¹⁸ Coon v. U.S., C.A.8 (Iowa) 1966, 360 F.2d 550, certiorari denied 87 S.Ct. 145, 385 U.S. 873, 17 L.Ed.2d 100.

“ห้ามไม่ให้ฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่ หรือมีการยื่นฟ้องโดยพนักงานอัยการภายในกำหนด 5 ปี นับจากวันที่มีการกระทำความผิด”

อายุความ 5 ปีจะนำไปใช้กับการฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต วัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้คือการกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีที่แน่นอน สำหรับการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดทางอาญา¹⁹ เป็นการสร้างสมดุลระหว่างการให้ระยะเวลาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และต้องการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนจากการถูกฟ้องคดี จะได้ไม่กระทบสิทธิของปัจเจกชนมากเกินไป²⁰ เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนานพยานหลักฐานต่างๆ ย่อมหมดความน่าเชื่อถือ และการกระทำอาญากรรมนั้นจะไม่นับเป็นอันตรายกับสังคมอีกต่อไป²¹

(3) ความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และเป็นความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะ

อายุความ 5 ปีตามมาตรา 3282 จะใช้กับความผิดที่ไม่มีโทษประหารชีวิต แต่จะไม่นำไปใช้กับความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะแล้ว²² เช่น ตามมาตรา 3295 ได้กำหนดให้มีอายุความฟ้องคดี 10 ปีไว้โดยเฉพาะ สำหรับความผิดเกี่ยวกับการลอบวางเพลิง ดังนั้นจึงไม่นำอายุความ 5 ปีตามมาตรา 3282 มาบังคับใช้ หรือมาตรา 3285 ได้กำหนดให้มีอายุความฟ้องคดี 1 ปีไว้โดยเฉพาะ สำหรับการฟ้องคดีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล สำหรับการหมิ่นประมาทในคดีอาญา เป็นต้น ดังนั้นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต แต่เป็นความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะ การกำหนดอายุความจะใช้อายุความที่ถูกกำหนดเอาไว้โดยเฉพาะในบทบัญญัติของกฎหมายนั้นๆ

¹⁹ Toussie v. U.S., U.S.N.Y.1970, 90 S.Ct. 858, 397 U.S. 112, 25 L.Ed.2d 156; U.S. v. Marion, Dist.Col.1971, 92 S.Ct. 455, 404 U.S. 307, 30 L.Ed.2d 468.

²⁰ U.S. v. Disantillo, C.A.3 (Pa.) 1980, 615 F.2d 128.

²¹ U.S. v. Bonanno, S.D.N.Y.1959, 177 F.Supp. 106, on subsequent appeal 285 F.2d 408.

²² U.S. v. Heinze, D.C.Del.1973, 361 F.Supp. 46.

3.1.3 การนับอายุความในคดีอาญา

อายุความเริ่มนับเมื่อมีการกระทำสุดท้ายของจำเลยซึ่งเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบของความผิดนั้น²³ ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปของการเริ่มนับอายุความ บางกรณีที่เริ่มนับอายุความไม่ได้เป็นไปตามหลักนี้ จะต้องมีกฎหมายบัญญัติเอาไว้อย่างชัดแจ้ง เช่น บุคคลที่หลบหนีเข้าเมืองแล้วมีการกระทำความผิดในเมืองนั้น (18 U.S.C. มาตรา 1326(a)) อายุความเริ่มนับ เมื่อเจ้าหน้าที่ Immigration and Naturalization Service (INS) สามารถจับกุมตัวจำเลย ไม่ใช่เริ่มนับตอนที่จำเลยหลบหนีเข้าเมืองหรือตอนที่จำเลยกระทำความผิดในเมืองนั้น²⁴ เป็นต้น

คดีที่ไม่ใช้ลูกขุนในการพิจารณา อายุความหยุดนับเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล สำหรับคดีที่มีการพิจารณาข้อเท็จจริงโดยคณะลูกขุน เมื่อลูกขุนพิจารณาข้อเท็จจริงของคดีแล้วมีคำตัดสินว่าผู้ต้องหากระทำความผิดลูกขุนใหญ่อนุมัติให้มีการฟ้องคดี ทำให้มีการหยุดนับอายุความ สถานะของผู้ต้องหาเปลี่ยนมาเป็นจำเลยเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล หรือลูกขุนใหญ่อนุมัติให้มีการฟ้องคดี

ตัวอย่างการหยุดนับอายุความ เช่น ผู้ต้องหากระทำความผิดเมื่อ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1979 พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลหรือลูกขุนใหญ่ต้องมีเอกสารอนุมัติให้มีการฟ้องคดีก่อน 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1984²⁵ (ไม่ใช่ก่อนวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1984) ดังนั้นสถานะของผู้ต้องหาจึงเปลี่ยนสถานะเป็นจำเลยเมื่อมีการฟ้องคดี โดยพนักงานอัยการหรือลูกขุนใหญ่

3.1.4 ความหมายของ "ความยุติธรรม" หรือ "Justice"

วลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" คำว่า "ความยุติธรรม" หรือ "Justice" เป็นคำที่ไม่ได้มีความหมายอย่างกรณีทั่วไปแต่เป็นคำที่มีความหมายเป็นพิเศษ โดยหมายความถึงการหลบหนีของผู้ต้องหาจากกระบวนการยุติธรรม ต้องเป็นการหลบหนีในระหว่างเวลาหลังการกระทำความผิดแต่ก่อนที่จะมีการฟ้องคดี จะทำให้มีการหยุดนับอายุความ การหลบหนีอาจเป็นการซ่อนตัวหรือหลบหนีในเขตศาลหรือนอกเขตศาลก็ได้ ดูที่เจตนาของผู้หลบหนีจากความยุติธรรม ว่าต้องมีเจตนาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี ซึ่งมีข้อสงสัยเกิดความหมายของ "ความยุติธรรม" หรือ "Justice" ดังนี้

²³ U.S. v. Rivera-Ventura, C.A.2 (N.Y) 1995, 72 F.3d 277, 148 A.L.R. Fed. 805.

²⁴ U.S. v. Clarke, 312 F.3d 1343 (11th Cir. 2002)

²⁵ U.S. v. Butler, 792 F.2d 1528 (11th Cir. 1986).

(1) การหลบหนีต้องหลบหนีก่อนฟ้องคดี

คดีดังต่อไปนี้ ศาลได้วินิจฉัยภายใต้บทบัญญัติของ “บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม” หรือ “Person Fleeing from Justice” ตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ความหมายของคำ “ความยุติธรรม” หรือ “Justice” กฎหมายไม่ได้จำกัดว่าต้องมีการหลบหนีในช่วงใดก่อนเริ่มฟ้องคดี ดังนั้นผู้ต้องหาอาจหลบหนีในเหตุการณ์ช่วงใดก่อนเริ่มฟ้องคดีก็ได้ เช่น ผู้ต้องหาหลบหนีก่อนที่ถูกขุ่นใหญ่ยื่นเอกสารอนุมัติให้ฟ้องคดี หรือผู้ต้องหาหลบหนีก่อนที่พนักงานอัยการยื่นฟ้อง เป็นต้น

ศาลสูง²⁶ ได้มีคำวินิจฉัยว่า ผู้หลบหนีจากความผิดถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วตามจุดประสงค์ของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการฟ้องคดีเริ่มต้นหรือยัง เช่น คดี U.S. v. Ballesteros-Cordova อายุความ 5 ปี สำหรับการครอบครองกัญชาและการส่งออกกัญชาถูกหยุดนับระยะเวลาอายุความ เมื่อจำเลยหลบหนีการสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนประเทศสหรัฐอเมริกา (โดยจำเลยอยู่ในระหว่างการคุมขังระหว่างการสอบสวนของอีกคดีที่ชายแดนระหว่างประเทศเม็กซิโกและประเทศสหรัฐอเมริกา) จำเลยจึงเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม แม้ยังไม่มีการยื่นฟ้องจำเลย

(2) ผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปนอกเขตศาล

ศาลวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ทำให้หยุดนับระยะเวลาอายุความ แม้ว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีการจับกุมหรือการฟ้องคดีในเขตศาลอื่นที่ไม่ใช่เขตศาลคดีนี้ก็ตาม

คดีนี้ล่วงเลยอายุความฟ้องคดีแล้ว ได้เกิดขึ้นในมลรัฐอาคันซัส ในคดี King v. U.S. แต่ศาลวินิจฉัยว่าสามารถฟ้องคดีผู้ต้องหาได้คดีไม่ขาดอายุความ เนื่องจากมีการหยุดนับระยะเวลาอายุความภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 เนื่องจากผู้ต้องหาได้หลบหนีจากความยุติธรรมก่อนที่ถูกขุ่นใหญ่ได้ยื่นเอกสารอนุมัติให้ฟ้องคดีในรัฐเท็กซัส แม้ว่าเป็นการหลบหนีในเขตศาลอื่นที่ไม่ใช่เขตศาลคดีนี้ก็เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม เพราะว่าการหลบหนีจากความยุติธรรม ไม่จำเป็นที่ผู้ต้องหาจะหลบหนีจากเขตศาลของมลรัฐอาคันซัสหรือเขตศาลของมลรัฐเท็กซัส หรือผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาลทั้งสองมลรัฐก็ตาม เช่น คดี Streep v. U.S. วินิจฉัยว่า “บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมจะหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดีจากในเขตศาลอื่น แม้ไม่ใช่เขตศาลที่มีความผิดเกิดขึ้นหรือเขตศาลที่มีการฟ้องคดีก็ตาม....”

²⁶ Streep v. U.S., 160 U.S. 128, 16 S. Ct. 244, 40 L. Ed. 365 (1895).

3.1.5 ลักษณะการพิจารณาคดีอาญาของศาลยุติธรรม

ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐ 50 มลรัฐ ใช้ระบบการปกครองแบบประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีเป็นประมุขรัฐบาลที่ปกครองประเทศทั้งประเทศ โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีศาลสหรัฐในรัฐบาลกลาง เป็นองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ให้ความยุติธรรมและความเสมอภาคแก่ประชาชนชาติอเมริกาทุกคน มลรัฐแต่ละมลรัฐมีอำนาจอิสระในการดำเนินการปกครอง ทั้ง 50 มลรัฐแห่งสหรัฐอเมริกาจึงมีศาลยุติธรรมประจำรัฐของตนเอง เรียกว่าศาลแห่งรัฐ²⁷

ระบบกฎหมายที่ใช้ดำเนินคดีในศาลสหรัฐอเมริกา มีรากฐานจากคอมมอนลอว์ของระบบศาลอังกฤษ ระบบศาลสหรัฐอเมริกาใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งเป็นระบบที่เป็นหน้าที่ของคู่ความที่จะเสนอข้อพิพาทรวมทั้งพยานหลักฐานต่อหน้าผู้พิพากษา ในการพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาจะใช้คณะลูกขุน ลูกขุนแบ่งได้เป็นลูกขุนในชั้นพิจารณาทำหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดในปัญหาข้อเท็จจริง และลูกขุนใหญ่ทำหน้าที่พิจารณาตัดสินคดีอาญาเป็นเบื้องต้นว่าสมควรจะสั่งฟ้องจำเลยหรือไม่²⁸ หากลูกขุนใหญ่พิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะมีคำสั่งฟ้องมีผลทำให้ผู้ต้องหาเปลี่ยนสถานะเป็นจำเลย และอายุความก็หยุดนับในวันนี้ การดำเนินการของลูกขุนใหญ่จะกระทำกันเป็นการลับ โดยคู่ความในคดีอาญาคือจำเลยและพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการทำหน้าที่ในนามของกระทรวงยุติธรรมที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา ศาลจะไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนโดยจะเป็นเพียงผู้ที่นำกฎหมายมาปรับใช้เพื่อพิพากษาตามข้อเท็จจริงที่ฟังได้

3.1.6 หลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในคดีอาญา

ภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 บัญญัติว่า "บทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่นำมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม" ศาลสูงไม่ได้ให้ความหมายที่ชัดเจนของวลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" แต่ในความหมายทั่วไปคือผู้ต้องหาต้องหลบหนี ด้วยเจตนาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีจากการฟ้องคดี ตัวอย่างในคดี U.S. v. Rivera-Ventura ได้วางหลักเกี่ยวกับการหลบหนีจากความยุติธรรม ผู้ต้องหานั้น

²⁷ Wallace Mendelson, ed, *The Constitution and the Supreme Court*. 2nd ed (New York : Dodd, Mead, 1965), p. 39-40.

²⁸ ประทีป ทองสิมา, "ระบบลูกขุนสำหรับประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 97.

อาจเป็นผู้ที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามมาตรา 3290 แม้ว่ายังไม่มี การไต่สวนข้อเท็จจริงโดย คณะลูกขุนก็ตาม เช่น ผู้ต้องหาเป็นคนต่างด้าวหนีเข้าเมืองและหลบหนีการจับกุม โดยให้ข้อมูล กับ Immigration and Naturalization Service (INS) เป็นชื่อและที่อยู่ปลอม แม้ว่ากรณีนี้ยังไม่มี การไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะลูกขุนก็ตาม คนต่างด้าวนี้ก็บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม จึงมีผลให้หยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290 จากคำพิพากษาของศาลสูงในคดีนี้เอง ต่อมาได้มีคำพิพากษาของคดีอื่นๆ ที่ให้ความหมายของ "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" เดินตามแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาของศาลสูงคดีนี้ ซึ่งการ หลบหนีจากความยุติธรรมนี้เองส่งผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

3.1.6.1 ลักษณะของการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

ภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 การหยุดนับระยะเวลาอายุความ เมื่อจำเลยหลบหนีการดำเนินคดี¹⁸ โดยทั่วไปการหยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290 จะใช้กับอายุความ 5 ปี กับความผิดที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตเพราะความผิดที่มีโทษ ประหารชีวิตไม่มีอายุความฟ้องคดี (มาตรา 3282¹⁹) มาตรา 3290 ยังนำไปใช้กับการหยุดนับ ระยะเวลาอายุความในกฎหมายอื่นๆ ด้วย เช่น นำการหยุดนับระยะเวลาอายุความไปใช้กับอายุ ความ 5 ปี ของมาตรา 1612 ในการยึดทรัพย์สินภายใต้กฎหมาย Customs Laws เป็นต้น

อายุความจะเริ่มต้นนับเมื่อมีการกระทำความผิดสำเร็จครบ องค์ประกอบ อายุความจะหยุดนับเมื่อผู้ต้องหาหลบหนีการฟ้องร้องดำเนินคดี ตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เมื่อใดที่ผู้ต้องหาที่หลบหนีกลับมา อายุความจะนับต่อจากที่เคยหยุดนับไว้

¹⁸ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. 1948 เดิมบัญญัติไว้ใน 18 U.S.C. มาตรา 583 "อายุความสำหรับความผิดที่มีโทษเป็นโทษประหารชีวิตจะไม่มีผลในกรณีที่บุคคลที่หลบหนีจากความ ยุติธรรม" และใน Rev. Stat. มาตรา 1045 ก็บัญญัติทำนองเดียวกับ 18 U.S.C. มาตรา 583

¹⁹ การหยุดนับระยะเวลาอายุความสำหรับการดำเนินคดีภาชีอากร ภายใต้ 26 U.S.C. มาตรา 6531 (ดูในบทบัญญัติ 34 Am Jur 2d, Federal Tax Enforcement มาตรา 138) เมื่อจำเลยกระทำความผิด โดยจำเลยหลบหนีคดีภาชี โดยจำเลยหลบหนีการฟ้องคดีตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ (ดูในบทบัญญัติ 31 Am Jur 2d, Extradition มาตรา 23)

²⁰ ดูคดี Howgate v. U.S., App. D.C. 217 (App.D.C. Cir. 1895) ศาลได้มีคำวินิจฉัยหลักการ ของอายุความว่า ถ้าได้เริ่มนับอายุความแล้วจะหยุดนับไม่ได้ (แต่การหลบหนีของผู้กระทำความผิดเป็น ข้อยกเว้นของหลักการนี้) ตามบทบัญญัติเดิม Rev. Stat. มาตรา 1945 (ก่อนใช้ 18 U.S.C. มาตรา 3290) บัญญัติว่า "อายุความจะไม่หยุดนับในทุกๆ กรณี ถ้ามีการหยุดนับอายุความจะมีผลเป็นโมฆะ"

เช่น คดี U.S. v. Parrino ศาลทราบว่าบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมได้กลับมาในเขตศาลนั้นอีก อายุความที่เคยหยุดนับเมื่อผู้ต้องหาได้หลบหนีจึงต้องเริ่มนับต่อเมื่อผู้ต้องหากลับเข้ามาในเขตศาล

ศาลสูงไม่ได้ให้คำนิยามที่ชัดเจนของวลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from justice" ตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 ก็ตาม แต่ตามคำวินิจฉัยของศาลในคดี Streep v. U.S. ศาลวินิจฉัยว่า ให้สังเกตจากเจตนาของผู้ที่หลบหนี²⁸ ดังนั้นจึงมีข้อสังเกตการพิจารณาคดีของศาลว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่ ตามความหมายของมาตรา 3290 คือโจทก์ต้องมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหนีเจตนาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีจากการฟ้องคดี เช่น ศาล Eight and District of Columbia Circuits ได้มีคำวินิจฉัยว่า การที่ผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาลถือว่าเป็นการเพียงพอแล้วที่จะวินิจฉัยว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม

ศาลสูงมีคำวินิจฉัยในคดี Streep v. U.S. ว่าการหลบหนีจากความยุติธรรมนั้น ผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องหลบหนีออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น²⁹ เช่น ผู้ต้องหาหลบหนีจากการคุมขังหรือจากเขตศาล แม้ผู้ต้องหาซ่อนตัวเองอยู่ในเขตศาลนั้นก็อาจเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมได้ โดยศาลต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ ของโจทก์ว่าผู้ต้องหาหนีเจตนาหลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่

ตามบทบัญญัติ "ความยุติธรรม" หรือ "Justice" พิจารณาจากกรณีที่ผู้ต้องหาต้องมีเจตนาหลบหนีจากความยุติธรรมแล้วภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาลอื่น อายุความของคดีนี้อาจหยุดนับได้ เช่น ผู้ต้องหาหลบหนีจากประเทศสหรัฐอเมริกาในอีกคดีหนึ่ง²⁹ ศาลมีคำสั่งให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความในอีกคดี

²⁸ คดี U.S. v. White, F. Cas. No. 16677 (CC Dist. Col. 1837) ศาลวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาได้ออกไปจากเมืองที่ได้กระทำความผิดไปยังอีกเมืองหนึ่ง แต่ทั้งสองเมืองอยู่ภายในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อต้องการหลบหนีการลงโทษที่ผู้ต้องหาได้เคยกระทำความผิด ผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม (เว้นแต่ภายในกำหนดอายุความนี้ ผู้ต้องหาได้กลับมาในเมืองที่ได้กระทำความผิดอย่างเปิดเผยเป็นที่รู้เห็นของบุคคลทั่วไป)

²⁹ คดี Streep v. U.S., 160 U.S. 128, 16 S. Ct. 244, 40 L. Ed. 365 (1895) ศาลวินิจฉัยว่า "ตามตัวอย่างในคดีนี้ถือว่าเพียงพอแล้วที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหนีเจตนาหลบหนีจากการถูกฟ้องคดี"

³⁰ คดี U.S. v. White, F. Cas. No. 16677 (Ct Dist. Col. 1837) (ในการพิจารณาคดี ถ้าลูกขุนเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอว่าจำเลยหลบหนีจากท้องที่นั้น ด้วยเจตนาที่หลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ หรือเพราะกลัวถูกลงโทษสำหรับความผิดนั้น ผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม)

²⁹ คดี Streep v. U.S., 160 U.S. 128, 16 S. Ct. 244, 40 L. Ed. 365 (1895).

หนึ่งได้ภายใต้มาตรา 3290 โดยศาลไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อหาของทั้งสองคดีว่าจะเกี่ยวข้องกันหรือไม่ เป็นต้น

3.1.6.2 ความหมายของวลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม"

วลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" เป็นวลีที่ศาลเรียกผู้ต้องหาที่ซ่อนตัวหรือหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี เพราะต้องการให้คดีขาดอายุความฟ้องร้อง การพิจารณาถึงความหมายของการหลบหนีจากความยุติธรรมจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป

(1) ผู้ต้องหาต้องมีเจตนาหลบหนีจากความยุติธรรม

เจตนาของผู้ต้องหาที่มีความสำคัญมากในการพิจารณาว่าในกรณีใดเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม เนื่องจากมีข้อเท็จจริงหลายกรณีที่หลังจากการกระทำ ความผิดผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาลหรือผู้ต้องหาไม่อยู่ในราชอาณาจักร แต่ผู้ต้องหาไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม เนื่องจากผู้ต้องหาไม่มีเจตนาที่จะหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี เพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความฟ้องร้อง

(1.1) กรณีผู้ต้องหาไม่มีเจตนาหลบหนี

ตัวอย่างคดีที่ตัดสินโดยศาล Eight and District of Columbia Circuits การไม่อยู่ในเขตศาลที่พิจารณาคดีนั้นก็เพียงพอแล้วที่ศาลจะวินิจฉัยว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม ที่จะมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290 แต่มีในบางกรณิดังต่อไปนี้ ที่ให้ผลว่าเพียงการไม่อยู่ในเขตศาลอย่างเดียวไม่ได้หมายความว่า เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม

ศาล Eighth Circuit ใน Matter of Assarson³⁰ วินิจฉัยว่าเพียงการไม่อยู่ในเขตศาลเท่านั้น เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เช่น ศาลใน Matter of Extradition of Betrand วินิจฉัยว่า มาตรา 3290 ใช้สำหรับการหลบหนีจากความยุติธรรม บางครั้งเพียงการไม่อยู่ในเขตศาลไม่ได้หมายความว่า เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม เพราะการหลบหนีจากความยุติธรรมนั้น โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่า ผู้ต้องหามีการกระทำที่มากกว่าการไม่อยู่ในเขตศาล

³⁰ Matter of Assarsson, 687 F. 2d 1157 (8th Cir. 1982).

เท่านั้น กล่าวคือผู้ต้องหาต้องมีเจตนาที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องหาหรือข้อเท็จจริงว่าขณะนั้นผู้ต้องหา กำลังจะถูกฟ้องคดี และผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาลเพื่อให้ล่วงเลยอายุความฟ้องคดี

ข้อสังเกต ศาลใน Matter of Extradition of Betrand ไม่ได้วินิจฉัยขัดแย้งกับศาลใน Matter of Assarson เพราะว่าศาลใน Matter of Assarson มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ผู้ต้องหาไม่มีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดีนอกเหนือจากการไม่อยู่ในเขตศาลเท่านั้น

คดี Strep v. U.S. ศาลวินิจฉัยว่า การนำ 18 U.S.C. มาตรา 3290 โจทก์ต้องมีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาล โดยมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี หรือระหว่างที่ผู้ต้องหาอยู่ที่อื่นนอกจากเขตศาลที่พิจารณาคดี และผู้ต้องหาทราบว่าถูกกล่าวหาแต่ผู้ต้องหาเลือกที่จะไม่กลับมาในเขตศาลนั้นอีก โดยศาลได้วางหลักในการวินิจฉัยถึงบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม มี 2 ประการ คือ

(1) ผู้ต้องหาไม่มีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

(2) ผู้ต้องหาที่หลบหนีรู้ถึงการกระทำความผิดของตนเอง แต่ผู้ต้องหาเลือกที่จะหลบหนี โดยไม่กลับมาในเขตศาลนั้นจนคดีนั้นล่วงเลยอายุความฟ้องคดี

สรุป ผู้ต้องหาต้องหลบหนีจากเขตศาล โดยมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี จึงมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เช่น ศาล Eleventh Circuit ในคดี U.S. v. Penseca-Machado ศาลวินิจฉัยว่า เพียงผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาล ยังไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามความหมายของมาตรา 3290 ต้องพิจารณามูลเหตุจูงใจหรือเจตนาในการหลบหนีประกอบด้วย

(1.2) กรณีผู้ต้องหาไม่มีเจตนาหลบหนี

คดีดังต่อไปนี้ วินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาล ถือเป็นเพียงพอแล้วในการวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม

คดี Howgate v. U.S. ศาลได้วินิจฉัยถึงการหลบหนีจากความยุติธรรมตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 ว่าผู้ที่หลบหนีจากความยุติธรรมนั้น ผู้ต้องหาต้องการให้คดีขาดอายุความฟ้องร้องนั้นจึงมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความเนื่องจากผู้ต้องหาไม่สมควรได้รับประโยชน์ใดๆ จากการหลบหนีจากความยุติธรรมนี้

คดี Green v. U.S. ศาลวินิจฉัยว่าตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 อายุความ 3 ปีในการฟ้องคดีผู้ต้องหาจะหยุดนับเมื่อผู้ต้องหาไม่อยู่ในเมืองของประเทศโคลัมเบีย แม้ว่าผู้ต้องหาจะไม่อยู่ในเมืองนั้นโดยมีสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่การหลบหนีการฟ้องคดีก็ตาม

คดี U.S. v. Singleton ศาล District of Columbia Circuit วินิจฉัยว่าแม้ผู้ต้องหาหลบหนีการฟ้องคดีในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีที่อยู่ในเขตศาลของคดีนี้ก็ตาม ก็ทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 นอกจากนี้คดีนี้ยังมีคำพิพากษาของศาลที่เดินตามแนวคำตัดสินของคดีนี้คือ McGowen v. U.S. และ Green v. U.S. ศาลวินิจฉัยว่าเพียงการไม่อยู่ในเขตศาลนั้นก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้หยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290 แม้ว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีจากความยุติธรรมในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีที่ศาลกำลังพิจารณาก็ตาม

(2) ลักษณะของการหลบหนีจากความยุติธรรม

การหลบหนีจากความยุติธรรมต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี ต่อไปนี้เป็นกรณีต่างๆ ที่เป็นคำพิพากษาของศาลสูง ที่มีการศึกษาและจัดกลุ่มแยกประเภท เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจลักษณะของการหลบหนีจากความยุติธรรม

(2.1) ผู้ต้องหาต้องหลบหนีจากเขตศาล

ศาลสูงได้วางหลักว่า ผู้ต้องหาที่หลบหนีจากเขตศาลนั้น โดยมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี ผู้ต้องหานั้นคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 โดยการหลบหนีนี้ผู้ต้องหาต้องหลบหนีก่อนที่คดีที่ผู้ต้องหากระทำความผิดจะสิ้นอายุความฟ้องร้อง

ข้อสังเกต ศาลสูงได้วางหลักว่า เพียงผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาล ก็เพียงพอแล้วที่จะเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 โดยผู้ต้องหาต้องมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี ซึ่งการพิสูจน์เจตนาของผู้ต้องหาจะพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ ที่โจทก์นำสืบ³¹

คดี Streep v. U.S. ศาลสูงได้กล่าวถึงว่าไม่มีความจำเป็นใดๆ ในการให้คำนิยามของวลี “การหลบหนีจากความยุติธรรม” หรือ “Fleeing from

³¹ ดู King v. U.S., 144 F.2d 799 (C.C.A. 8th Cir. 1944); Matter of Assarsson, 687 F.2d 1157 (8th Cir. 1982); U.S. v. White, F. Cas. No. 16675 (CC Dist. Col. 1836); U.S. v. White, F. Cas. No. 16676 (CC Dist. Col. 1836); U.S. v. White, F. Cas. No. 16677 (CC Dist. Col. 1837).

Justice" ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 เพราะจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงของแต่ละคดี แต่ก็พอจะกล่าวได้ว่าการหลบหนีจากความยุติธรรม คือการที่ผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาลนั้น ด้วยเจตนาที่ต้องการหลบหนีการฟ้องคดี (เนื่องจากผู้ต้องหาไม่ควรได้รับประโยชน์ใดๆ จากอายุความในการหลบหนีนั้น ดังนั้นจึงควรกำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อผู้ต้องหาหลบหนี)

คดี U.S. v. Catino ศาลวินิจฉัยว่า การหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 จะนำมาใช้ในกรณีผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาลนั้น โดยผู้ต้องหาไม่เจตนาที่จะหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

(2.2) โจทก์ต้องมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์

โจทก์ต้องนำพยานหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ในการที่ศาลจะเชื่อจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม โดยโจทก์ต้องนำพยานหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบการพิจารณาของศาล

(ก) กรณีโจทก์สามารถพิสูจน์

หลังจากที่จำเลยถูกจับกุมและถูกฟ้องคดี จำเลยได้หลบหนีจากเขตศาลโดยใช้ชื่อปลอมเพื่อแอบแฝง ในคดี U.S. v. Gamboa จำเลยต้องการให้ศาลยกฟ้องเนื่องจากคดีที่โจทก์ฟ้องขาดอายุความ แต่ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม เพราะจำเลยมีเจตนาหลบหนีเพื่อให้อายุความฟ้องคดีสิ้นสุดลง ข้อเท็จจริงได้ความว่าหลังจากที่จำเลยถูกฟ้องคดี ศาลได้นัดพิจารณาแต่จำเลยขาดนัดพิจารณา โดยโจทก์มีหน้าที่นำสืบว่าการหลบหนีของจำเลยเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม ซึ่งจะมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290

ใน Matter of Assarsson³² ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยตามศาลชั้นต้นว่าผู้ต้องหาไม่เจตนาหลบหนี ทำให้อายุความ 5 ปีนี้มีการหยุดนับภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ผู้ต้องหากระทำความผิดในการเป็นเป็นผู้สนับสนุนการฉ้อโกงการขายทอดตลาด ศาลได้ออกหมายจับ ต่อมาผู้ต้องหาได้หลบหนีจากประเทศสวีเดนเพื่อต้องการให้ล่วงเลยอายุ

³² Matter of Assarsson, 687 F.2d 1157 (8th Cir. 1982).

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการหลบหนีจากเขตศาลนั้น ถือเป็นเพียงพอแล้วที่จะวินิจฉัยว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 โดยโจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาไม่เจตนาที่จะหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

ความฟ้องคดี 5 ปี แต่ศาลพิจารณาได้ว่าคดีนี้ขาดอายุความ เนื่องจากอายุความในคดีนี้หยุดนับเมื่อผู้ต้องหาหลบหนีจากประเทศสวีเดน ตามมาตรา 3290

คดี U.S. v. Ballesteros-Cordova ศาลวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยกระทำความผิดโดยส่งออกของผิดกฎหมายแล้ว จำเลยได้หลบหนีจากประเทศสหรัฐอเมริกาไปยังประเทศเม็กซิโก ถือว่าจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม แม้ว่าจำเลยยังอยู่ในระหว่างการเดินทางไปประเทศเม็กซิโกก็ตาม ก็มีผลตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 ที่ทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

การไต่สวนข้อเท็จจริงในคณะลูกขุน โจทก์ต้องมีพยานหลักฐานที่เพียงพอว่าจำเลยคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เช่น คดี Green v. U.S. ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยอาศัยในรัฐนิวยอร์ก แต่จำเลยกระทำความผิดในรัฐจอร์เจีย ต่อมาจำเลยได้หลบหนีออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกาและถูกจับกุม ดังนั้นจำเลยจึงเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม คดีนี้โจทก์มีภาระการพิสูจน์ โดยโจทก์ต้องมีพยานหลักฐานที่เพียงพอสำหรับคณะลูกขุนในการไต่สวนข้อเท็จจริงว่ากรณีนี้เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม

(ข) กรณีโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์

คดีดังต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ต้องหาที่หลบหนีจากเขตศาล ไม่ใช่เป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมจึงไม่มีผลทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เพราะว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี เพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความฟ้องร้อง

คดี U.S. v. Eliopoulos จำเลยกระทำความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองในปี ค.ศ. 1920 และ ค.ศ. 1930 แต่จำเลยถูกยื่นฟ้องเมื่อ ค.ศ. 1941 ซึ่งคดีขาดอายุความฟ้องคดีแล้ว ศาลจึงยกฟ้องของโจทก์ กรณีนี้ไม่มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ เพราะคดีนี้จำเลยไม่ได้หลบหนีจากเขตศาล และโจทก์ไม่มีอะไรที่จะพิสูจน์ว่าภายในกำหนดอายุความจำเลยไม่อยู่ภายในประเทศสหรัฐอเมริกา (ซึ่งไม่รวมถึงการที่จำเลยไปเยี่ยมครอบครัวยังทวีปยุโรปในปี ค.ศ. 1919 ซึ่งเป็นปีก่อนที่จำเลยได้กระทำความผิด และจำเลยได้อยู่กับครอบครัวตลอดถึงปี ค.ศ. 1941 จำเลยจึงกลับมายังประเทศสหรัฐอเมริกาอีกครั้ง เมื่อล่วงเลยอายุความฟ้องร้องแล้ว)

ผู้ต้องหาหนีอาชญากรรมไว้ในครอบครอง แต่ได้มีการฟ้องคดีผู้ต้องหาเกินกำหนดอายุความ 5 ปีแล้ว ตาม 18 U.S.C. มาตรา 3282 ในคดี U.S. v. Duff

เมื่อโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาหลบหนีจากเขตศาล โดยผู้ต้องหาไม่เจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290 ข้อเท็จจริงคือผู้ต้องหาหนีไปไว้ในครอบครองเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 1990 ในเมืองเวอร์จิเนีย ต่อมาผู้ต้องหาถูกจับที่เมืองนิวยอร์ก วันที่ 5 มีนาคม 1996 ศาลวินิจฉัยว่าคดีขาดอายุความ 5 ปีไปแล้ว เพราะโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์เจตนาของผู้ต้องหา ว่าผู้ต้องหารู้ว่ากำลังจะมีการฟ้องคดีแก่ตนและผู้ต้องหาหลบหนีจากเมืองเวอร์จิเนีย เพื่อต้องการหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี ที่จะทำให้อายุความคดีนี้หยุดนับ

(ค) กรณีผู้ต้องหาหลบหนีจากที่คุมขัง

เมื่อมีการอนุมัติให้ฟ้องคดีของลูกขุนใหญ่ ผู้ต้องหาอยู่ระหว่างถูกกักขังของอีกคดีหนึ่ง แม้ผู้ต้องหาได้หลบหนีจากที่คุมขังของคดีนี้ ผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมของอีกคดีด้วย ตามความมุ่งหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 (โดยศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ ที่โจทก์นำสืบ)

คดี *Howgate v. U.S.* เมื่อมีการอนุมัติให้ฟ้องคดีของลูกขุนใหญ่ ต่อมาผู้ต้องหาหลบหนีจากการคุมขังของอีกคดีหนึ่ง โดยไม่มีใครทราบว่าผู้ต้องหาอยู่ที่ไหนเป็นเวลาหลายปี การหลบหนีของผู้ต้องหาคือการหลบหนีจากความยุติธรรมของอีกคดีด้วย ตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290

(2.3) ผู้ต้องหาอาจหลบซ่อนในเขตศาล

คดีดังต่อไปนี้วินิจฉัยว่า ผู้ต้องหาไม่เจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี แม้ว่าผู้ต้องหาหลบหนีโดยซ่อนตัวในเขตศาลก็ตาม ผู้ต้องหาถือว่าเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290 จึงมีผลให้การหยุดนับระยะเวลาอายุความ

คดี *U.S. v. Greever* ศาล Circuit Court พิพากษาตามศาลล่างว่าจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม โดยศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานฟังได้ว่าจำเลยรู้ถึงการออกหมายจับของศาล จำเลยปลอมชื่อและที่อยู่ จำเลยไม่ได้ต่ออายุใบขับขี่ และจำเลยไม่มีอาชีพที่แน่นอน การกระทำเหล่านี้เพราะจำเลยเกรงว่าจะถูกเจ้าหน้าที่จับไปดำเนินคดี เนื่องจากจำเลยซึ่งกระทำความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง (ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอายุความเกินกว่า 5 ปี) ศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานของโจทก์ว่าจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290

คดี U.S. v. O'Brian ศาลตัดสินว่าผู้ต้องหาหลบหนีจากความยุติธรรมตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 โดยที่ผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องหลบหนีออกจากเขตศาลนี้ เช่น ผู้ต้องหาซ่อนตัวอยู่ในเขตศาล โดยไม่มีใครรู้ว่าผู้ต้องหาอยู่ไหนก็ถือว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมแล้ว

คดี Ferebee v. U.S. จำเลยให้การว่า "คดีนี้ขาดอายุความฟ้องคดีแล้ว จึงให้ศาลยกฟ้องโจทก์ จะนำเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 มาใช้กับคดีนี้ไม่ได้ เนื่องจากมาตรา 3290 นำไปใช้ในกรณีที่มีการหลบหนีไปอีกเขตศาล แต่จำเลยได้อยู่ในเขตศาลนี้มาตลอด" แต่ศาลได้มีคำวินิจฉัยว่า แม้ว่าจำเลยยังคงอาศัยอยู่ในเมืองนั้นและอยู่ในเขตศาลนั้นเช่นเคย แต่จำเลยย้ายบ้านที่เคยอยู่อาศัยตามปกติไปอยู่อีกที่โดยมีเจตนาที่จะหลบซ่อนจากการจับกุม จำเลยจึงเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม จึงมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290

คดี Forthoffer v. Swope ศาลวินิจฉัยว่าบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมคือบุคคลที่กระทำความผิดของกฎหมายสหรัฐอเมริกา แล้วหลบหนีออกไปนอกเขตศาลหรือออกไปจากสถานที่อยู่อาศัย แล้วซ่อนตัวจากการจับกุมหรือการฟ้องคดี แต่มีบางกรณีแม้ว่าบุคคลนั้นจะซ่อนตัวอยู่ในเขตศาลนั้นก็เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม

(2.4) โจทก์มีภาระการพิสูจน์

โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม โดยโจทก์ต้องมีพยานหลักฐานอย่างเพียงพอในการพิสูจน์ต่อศาล

(ก) กรณีโจทก์สามารถพิสูจน์

คดีนี้ศาลได้มีคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 เนื่องจากโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาซ่อนตัวอยู่ภายในเขตศาลนั้น โดยผู้ต้องหาไม่เจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีฟ้องคดี

คดี U.S. v. Wazney ศาลวินิจฉัยว่า เพียงผู้ต้องหาไม่อยู่ในเขตศาล ก็ยังไม่ทำให้เป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมที่จะมีผลให้หยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 แต่ต้องมีองค์ประกอบอื่นในการพิจารณาประกอบ เช่น ผู้ต้องหาต้องหนีไปจากสถานที่อยู่อาศัยแล้วซ่อนตัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี โดยโจทก์มีภาระการพิสูจน์ โดยมีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการ

พิสูจน์ว่าผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม (โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะรับสารภาพว่าตนมีเจตนาหลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่)

(ข) กรณีโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์

คดีดังต่อไปนี้ศาลได้มีคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม เพราะผู้ต้องหาไม่ได้หลบหนีจากเขตศาล จึงไม่ทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เนื่องจากพยานหลักฐานของโจทก์มีไม่เพียงพอในการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหนีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

ผู้ต้องหากระทำความผิดต่อ พ.ร.บ. Bail Reform Act (18 U.S.C. มาตรา 3150) ในความผิดฐานชิงทรัพย์ เมื่อ ค.ศ. 1975 แต่ได้มีการฟ้องคดีหลังจากการกระทำความผิด 5 ปี 3 เดือน คือล่วงเลยอายุความ 5 ปีไปแล้ว 3 เดือน ในคดี U.S v. Singleton. โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาหลบหนีจากเมืองโคลัมเบียหลังจากที่ก่ออาชญากรรม โดยมีเจตนาหลบหนีการฟ้องคดี ดังนั้นจึงไม่ทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เมื่อโจทก์นำคดีมาฟ้องล่วงเลยอายุความแล้ว ศาลจึงต้องยกฟ้อง เพราะโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ผู้ต้องหาเปลี่ยนชื่อ-นามสกุลและที่อยู่ใหม่ และผู้ต้องหาขาดการติดต่อกับทนายความและขาดการติดต่อกับศาล ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ต้องหาจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเพื่อนำมาประกันตัวเอง และผู้ต้องหายังติดต่อกับทนายความทุกสัปดาห์โดยใช้ชื่อนามสกุลและที่อยู่เดิม ศาลวินิจฉัยว่าความประพฤติของผู้ต้องหายังไม่เพียงพอในการวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามมาตรา 3290 ศาลจึงยกฟ้องโจทก์ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(1) คดีนี้ขาดอายุความฟ้องคดี 5 ปี เพราะมีการกระทำความผิดเมื่อ ค.ศ. 1975 แต่มีการยื่นฟ้องผู้ต้องหาใน ค.ศ. 1981

(2) หลังจากผู้ต้องหาถูกจับกุมครั้งแรก ผู้ต้องหาอยู่ที่อาศัยเดิมเป็นเวลา 2 ปี โดยผู้ต้องหาไม่ได้หลบหนีไปอยู่ที่อื่นในทันทีหลังการกระทำความผิด แสดงว่าผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนาหลบหนีจากความยุติธรรม

(3) ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ของ Marshal's Office พยายามติดต่อกับผู้ต้องหาก่อนหรือหลังจากที่คดีนี้จะขาดอายุความ และ

(4) หลังจากที่ผู้ต้องหาย้ายที่อยู่ใหม่ ไม่มีสิ่งไหนที่แสดงว่าเจ้าหน้าที่ของ U.S. Marshals พยายามติดต่อกับผู้ต้องหา เช่น ไม่มีการหาเบอร์โทรศัพท์หรือที่อยู่อันใหม่ของผู้ต้องหา

(2.5) ผู้ต้องหาไม่กลับมาในเขตศาลอีก

หลังจากการกระทำความผิดถ้าผู้ต้องหาไม่กลับมาในเขตศาลอีก การพิจารณาว่าผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่ต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ต้องหา ดังกรณีดังต่อไปนี้

(ก) กรณีผู้ต้องหาหนีเจตนาหลบหนี

ตามข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ศาลได้วินิจฉัยว่าขณะที่กำลังจะมีการฟ้องคดี ผู้ต้องหาที่อยู่นอกเขตศาลแล้วไม่กลับมาถือว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290 จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความทั้ง นี้โจทก์ต้องมีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการพิสูจน์ว่า ผู้ต้องหาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีจากการฟ้องคดี

ผู้ต้องหาได้รับหมายเรียกจากศาลตาม 28 U.S.C. มาตรา 2255 ซึ่งเป็นหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ประเด็นคือผู้ต้องหาคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่ ที่จะทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3282 ศาลใน Matter of Extradition of Lang³³ วินิจฉัยว่า ระหว่างที่ผู้ต้องหาเคยทำงานเป็นสมุหบัญชีที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ได้ขโมยเงินนายจ้าง ผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่สอบปากคำเมื่อเดือนสิงหาคม 1981 และถูกปล่อยตัวเนื่องจากมีการประกันตัวเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 1984 โดยที่ผู้ต้องหายังไม่ถูกกล่าวหาในความผิดฐานใดๆ ต่อมาวันที่ 30 เมษายน 1985 ผู้ต้องหาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ว่าเขาจะไปประเทศเนเธอร์แลนด์ และจะกลับมาให้ปากคำอีกครั้งในเดือนหน้า ผู้ต้องหาไปอยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์และย้ายไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วผู้ต้องหาไม่กลับมายังประเทศสวิสเซอร์แลนด์อีกเลย ในปลายปี ค.ศ. 1986 เจ้าหน้าที่ของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ต้องการให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศสหรัฐอเมริกามายังประเทศสวิสเซอร์แลนด์ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหามาได้ ต่อมาผู้ต้องหาถูกจับในเมืองลอสแอนเจลิสในประเทศสหรัฐอเมริกาในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 1995 ศาลวินิจฉัยว่า โจทก์สามารถนำสืบได้ว่าผู้ต้องหารู้ถึงการดำเนินคดีในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ แต่ผู้ต้องหาหลบหนีการฟ้องคดี จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตามมาตรา 3290 การนับอายุความในคดีนี้เริ่มนับเมื่อมีการกระทำความผิดและหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อ

³³ ความผิดที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3282 มีอายุความ 5 ปี

³³ Matter of Extradition of Lang, 905 F. Supp. 1385 (C.D. Cal. 1995).

ผู้ต้องหาหลบหนีจากความยุติธรรม โดยการหยุดนับระยะเวลาอายุความจนถึงวันที่ผู้ต้องหา มีเจตนาสุจริต จึงเริ่มนับอายุความต่อจากอายุความที่เคยหยุดนับ

(ข) กรณีผู้ต้องหาไม่มีเจตนาหลบหนี

คดีดังต่อไปนี้ศาลวินิจฉัยว่าเมื่อผู้ต้องหาอยู่นอกเขตศาลแล้วไม่กลับมาอีก แต่คดีนี้อายุความไม่หยุดนับ เพราะว่าโจทก์มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอในการพิสูจน์ว่า การกระทำของผู้ต้องหากระทำโดยมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

คดี U.S. v. Belimex Corp. จำเลยได้กระทำความผิดใน ค.ศ. 1948 แต่มีการยื่นฟ้องจำเลยใน ค.ศ. 1965 จำเลยจึงต้องการให้ศาลยกฟ้องโจทก์เนื่องจากคดีขาดอายุความ 5 ปีไปแล้ว แต่โจทก์ต้องการพิสูจน์ว่าคดีนี้มีการนำเอาหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ ตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 ทำให้คดีนี้ไม่ขาดอายุความ จึงสามารถฟ้องจำเลยได้ แต่ศาลวินิจฉัยได้ว่า โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าระหว่างที่จำเลยอยู่ในยุโรปจำเลยมีเจตนาที่จะหลบหนีการฟ้องคดี ดังนั้นจำเลยจึงไม่ใช่ผู้ที่หลบหนีจากความยุติธรรม เพราะตอนที่จำเลยถูกฟ้องจำเลยไม่ได้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่แล้ว ดังนั้นจึงหาตัวจำเลยในประเทศสหรัฐอเมริกาหลังมีการฟ้องคดีแล้วไม่ได้ อีกทั้งจำเลยยังไม่ได้รับการแจ้งว่าถูกฟ้องคดีจนกระทั่ง ค.ศ. 1968 ซึ่งสิ้นสุดอายุความฟ้องคดีไปแล้ว

(2.6) กรณีอื่น

ในการพิจารณาลักษณะของการหลบหนีจากความยุติธรรม นอกจากกรณีทีกล่าวไว้ข้างต้นแล้วยังมีกรณีอื่นๆ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

(ก) บุคคลที่ถูกจับกุมหรือถูกจำคุก

คดีนี้ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 แม้ว่าผู้ต้องหากำลังถูกจับกุมหรือถูกจำคุกในเขตศาล

คดี Taylor v. U.S. ข้อเท็จจริงได้ความว่า

(1) จำเลยถูกฟ้องในคดีนี้ที่ศาลในเมืองโคลัมเบียหลังจากที่คดีขาดอายุความไปแล้ว

(2) ในคดีก่อนจำเลยเคยถูกฟ้องที่เมืองนิวยอร์ก และจำเลยถูกศาลพิพากษาจำคุก โดยจำเลยพ้นโทษมาแล้วก่อนที่จะมากระทำความผิดที่เมืองโคลัมเบีย

(3) จำเลยอยู่ในเรือนจำรัฐนิวยอร์ก พันโทเซแล้วจึงกลับมาที่เมืองโคลัมเบีย แต่ความผิดที่เมืองโคลัมเบียขาดอายุความแล้ว

จำเลยให้การว่าคดีขาดอายุความแล้วให้ศาลยกฟ้องโจทก์ แต่ศาลไม่ยกฟ้องโจทก์เพราะเมื่อจำเลยพันโทเซแล้ว จำเลยสามารถกลับมาที่เมืองโคลัมเบียได้ ก่อนที่คดีจะขาดอายุความ ดังนั้น การที่จำเลยไม่อยู่ในเขตศาล จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290

ข้อเท็จจริงของคดีต่อไปนี้ศาลวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาที่ถูกจำคุกฐานความผิดอื่นในอีกประเทศหนึ่ง ผู้ต้องหาไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม จึงไม่อยู่ภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ที่จะทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

คดี U.S. v. Hewecker จำเลยฆ่าผู้อื่นบนเรือของประเทศสหรัฐอเมริกา ในท่าเรือฮาวานา ประเทศคิวบา ต่อมาจำเลยถูกฟ้อง ศาลตัดสินให้ลงโทษจำคุกจำเลยที่เมืองฮาวานาเป็นเวลามากกว่า 3 ปี ก่อนที่จำเลยจะถูกส่งตัวมารัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในอีกฐานความผิด ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยไม่มีเจตนาหลบหนีการฟ้องคดีในรัฐนิวยอร์ก เพราะระหว่างที่จำเลยถูกจำคุกในประเทศคิวบาตลอดเวลาที่อายุความอีกคดีหนึ่งในมลรัฐนิวยอร์กจะสิ้นสุดลง ดังนั้นจำเลยจึงไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม

(ข) ผู้ต้องหาเดินทางอยู่ในทะเล

ศาลวินิจฉัยว่ากลาสีเรือที่กระทำความผิดระหว่างเวลาเดินทางอยู่ในทะเลจนล่วงเลยอายุความฟ้องร้อง กลาสีเรือไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม ตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290

คดี U.S. v. Brown ข้อเท็จจริงคือกลาสีเรือได้กระทำความผิดในทะเล และกลาสีคนนั้นยังคงอยู่ในเส้นทางเดินเรือตลอดมาโดยไม่เดินทางกลับเข้าชายฝั่งของประเทศสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งอายุความ 2 ปีสำหรับความผิดนั้นสิ้นสุดลง ศาลวินิจฉัยว่า กรณีนี้ไม่เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมตามความหมายของ 18 U.S.C. มาตรา 3290 ศาลกล่าวเพิ่มอีกว่า กรณีนี้เป็นข้อผิดพลาดของสภาองเกรสที่ไม่ได้บัญญัติในเรื่องความผิดที่เกิดขึ้นในทะเล ศาลคดีนี้จึงวางหลักให้อายุความของความผิดที่เกิดขึ้นในทะเลเริ่มต้นนับเมื่อจำเลยกลับเข้ามาชายฝั่งในประเทศหลังจากที่มีการกระทำความผิด (ไม่ใช่เริ่มนับตั้งแต่มิมีการกระทำของจำเลยอันสุดท้ายที่ทำให้ครบองค์ประกอบของความผิดอย่างในกรณีทั่วไป)

3.1.6.3 การนำการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้

การหลบหนีจากความยุติธรรมทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ การนำการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ในชั้นศาล มีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

(1) จำเลยต้องยกข้อต่อสู้ในเรื่องคดีของโจทก์ขาดอายุความ

บทบัญญัติอายุความในคดีอาญาได้นำมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกชั้นศาล ไม่ว่าจะเป็นศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เมื่อโจทก์นำคดีมาฟ้องเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะพิสูจน์ว่าคดีได้ขาดอายุความฟ้องคดีไปแล้ว ถ้าจำเลยไม่ได้ยกข้อต่อสู้ในเรื่องคดีขาดอายุความ การพิจารณาคดีของศาลจะดำเนินต่อไป³⁴ แม้ว่าคดีที่ศาลกำลังพิจารณาจะขาดอายุความแล้วก็ตาม เพราะเรื่องอายุความเป็นหน้าที่ของจำเลยในการพิสูจน์ว่าคดีขาดอายุความแล้ว

(2) โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม

เนื่องจากอายุความในคดีอาญาตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 การเริ่มนับอายุความและหยุดนับระยะเวลาอายุความมีความสำคัญมาก ข้อเท็จจริงที่จำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่โจทก์ โจทก์ต้องนำสืบโดยใช้พยานหลักฐานที่เพียงพอ ว่าผู้ต้องหาหลบหนีจากความยุติธรรม เพื่อต้องการให้หยุดนับระยะเวลาอายุความกับความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำ³⁵ (แต่ถ้าคดีขาดอายุความฟ้องคดีแล้ว แต่จำเลยไม่ยกประเด็นนี้เป็นข้อต่อสู้ฟ้องของโจทก์ ข้อเท็จจริงที่จำเลยสละประเด็นเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้นี้ คณะลูกขุนต้องรับรู้)

³⁴ U.S. v. Najjar, 283 F.3d 1396 (11th Cir. 2002).

³⁵ Brouse v. U.S., 68 F.2d 294 (C.C.A. 1st Cir. 1933); U.S. v. Owens, 965 F. Supp. 158 (D. Mass. 1997); U.S. v. Duff, 931 F. Supp. 1306 (E.D. Va. 1996); U.S. v. Gonsalves, 675 F. 2d 1050 (9th Cir. 1982).

U.S. v. Owens, 965 F. Supp. 158 (D. Mass. 1997); Greene v. U.S., 154 F. 401 (C.C.A. 5th Cir. 1907). (เมื่อมีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการพิสูจน์ว่าจำเลยคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมจะไม่มีกรขหายอายุความ แต่จะนำการหยุดนับระยะเวลาอายุความ และการหลบหนีจากความยุติธรรมต้องอยู่ภายใต้การรับรู้ของคณะลูกขุนด้วย); Donnell v. U.S., 229 F.2d 560 (5th Cir. 1956). (เมื่อคดีขาดอายุความ แต่จำเลยสละสิทธิในการยกอายุความขึ้นต่อสู้ฟ้องที่ขาดอายุความของโจทก์ การสละสิทธิในการยกอายุความขึ้นต่อสู้ของจำเลย ต้องอยู่ภายใต้การรับรู้ของคณะลูกขุน).

(3) โจทก์ต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยตามมาตราฐานการพิสูจน์ของคดีอาญาทั่วไป

ประเด็นที่ผู้ต้องหาหลบหนีจากความยุติธรรมตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290 อาจแตกต่างจากประเด็นอื่นๆ ตรงที่โจทก์มีหน้าที่นำสืบในการหลบหนีของผู้ต้องหา โดยโจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเจตนาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีจากการฟ้องคดี³⁶ การพิสูจน์นี้โจทก์ต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยตามมาตราฐานการพิสูจน์ของคดีอาญาทั่วไป³⁷

ตัวอย่างในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี ที่จะทำมีผลเป็นการหยุดนับระยะเวลาอายุความตาม 18 U.S.C. มาตรา 3290 เช่น ผู้ต้องหาปกปิดชื่อหรือปกปิดที่อยู่ ผู้ต้องหารู้ว่ากำลังถูกฟ้องคดี ต่อมาผู้ต้องหาไม่อยู่

³⁶ คดี *Jhirad v. Ferrandina*, 536 F.2d 478 (2d Cir. 1976); คดี *U.S. v. Duff*, 931 F. Supp. 1306 (E.D. Va. 1996); คดี *U.S. v. Marshall*, 856 F.2d 896, 26 Fed. R Evid. Serv. (LCP) 1032 (7th Cir. 1988); คดี *U.S. v. Gonsalves*, 675 F.2d 1050 (9th Cir. 1982); คดี *Aburahmah v. U.S.*, 892 F. Supp. 1282 (D. Ariz. 1995), *aff'd*, 107 F.3d 17 (9th Cir. 1997), *cert. denied*, 118 S. Ct. 82, 139 L. Ed. 2d 39 (U.S. 1997).

³⁷ ดู *In re Winship*, 397 U.S. 358, 90 S. Ct. 1068, 25 L. Ed. 2d 368, 51 Ohio Op. 2d 323 (1970), *mandate conformed to*, 27 N.Y. 2d 728, 314 N.Y.S.2d 728, 314 N.Y.S.2d 536, 262 N.E.2d 675 (1970).

ดูคดี *Brouse v. U.S.*, 68 F.2d 294 (C.C.A. 1st Cir. 1993), (ผู้ต้องหาท้อเรื่องทะเลาะวิวาท แต่ผู้ต้องหาไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมผู้ต้องหาถึงย้ายที่พักหลังจากที่ผู้ต้องหาท้อเรื่องทะเลาะวิวาท); คดี *U.S. v. Rivera-Ventura*, 72 F.3d 277, 148 A.L.R. Fed 805 (2d Cir. 1995). Cf. *Matter of Assarsson* 687 F.2d 1157 (8th Cir. 1982), (การที่ผู้ต้องหาปกปิดชื่อและปกปิดที่อยู่ ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะพิจารณาว่าผู้ต้องหาเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี).

ในเขตศาลนั้นอีก³⁸ หรือหลังจากที่ผู้ต้องหาหลบหนีแล้ว เจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีได้ แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะไม่ได้ใช้ความพยายามในการหาตัวผู้ต้องหาก็ตาม³⁹

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีการบัญญัติเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความ จึงมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย กรณีที่มีบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมหลังจากที่มีการกระทำความผิด โดยมีเจตนาให้หลุดพ้นการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้คดีล่วงเลยอายุความฟ้องร้อง

3.2 การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น ในลำดับแรกต้องศึกษาถึงความเป็นมาและเหตุผลในการกำหนดอายุความในคดีอาญา หลักการกำหนดอายุความในคดีอาญา การนับอายุความในคดีอาญา ความหมายของ “ความยุติธรรม” หรือ “Justice” และลักษณะการพิจารณาคดีอาญาของศาลยุติธรรม ก่อนที่จะศึกษาหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความซึ่งหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในคดีอาญานี้เป็นจุดประสงค์ของการศึกษา

3.2.1 ความเป็นมาและเหตุผลในการกำหนดอายุความในคดีอาญา

อายุความในคดีอาญาเป็นเงื่อนไขของการฟ้องคดี อายุความในคดีอาญามีการนำมาใช้ทั้งก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา⁴⁰ และหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา⁴¹ ซึ่งอายุความใน

³⁸ ดูคดี Jhirad v. Ferrandina, 536 F.2d 478 (2d Cir. 1976); คดี U.S. v. Catino, 735 F.2d 718 (2d Cir. 1984); คดี U.S. v. De Risio, 686 F. Supp. 82 (S.D.N.Y. 1988); Matter of Extradition of Betrand, 1986 WL 8845 (D.N.J. 1986); คดี U.S. v. Gamboa, 1992 WL 50108 (E.D. Pa. 1992), related reference, 993 F.2d 879 (3d Cir. 1993); คดี U.S. v. Duff, 931 F. Supp. 1306 (E.D. Va. 1996); คดี U.S. v. Marshall, 856 F.2d 896, 26 Fed. R. Evid. Serv. (LCP) 1032 (7th Cir. 1988); คดี U.S. v. Wazney, 592 F.2d 1287, 33 A.L.R. Fed. 710 (9th Cir. 1976); คดี U.S. v. Ballesteros-Cordova, 586 F.2d 1321 (9th Cir.1978); คดี U.S. v. Gonsalves, 675 F.2d 1050 (9th Cir. 1982); คดี U.S. v. One Residential Property Located At 450 Ocean Drive, PH-3, Juno Beach, Fla., 889 F.2d 1097 (9th Cir. 1989).

³⁹ ดูคดี Ferebee v. U.S., 295 F. 850 (C.C.A. 4th Cir. 1924); คดี Forthoffer v. Swope, 103 F.2d 707 (C.C.A. 9th Cir. 1939); คดี U.S. v. Wazney, 529 F.2d 1287 A.L.R. Fed. 710 (9th Cir. 1976).

⁴⁰ Crimanal Procedure มาตรา 250ff

คดีอาญากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาคืออายุความล่วงเลยการฟ้องคดี กฎหมายบัญญัติอายุความล่วงเลยการฟ้องคดี โดยพนักงานอัยการและผู้เสียหายต้องฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความเพื่อประโยชน์ในการฟ้องคดี เพราะระยะเวลาที่ล่วงเลยมานานทำให้การจำได้หมายรู้ของพยานบุคคลหายไป อีกทั้งพยานวัตถุต่างๆ ถูกทำลายหรือเสื่อมลง จึงยากที่จะนำมาพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องสงสัย จุดมุ่งหมายอันแท้จริงของการกำหนดอายุความเพื่อต้องการลดผลกระทบของอาชญากรรมที่มีต่อสังคม เพราะเมื่อระยะเวลาผ่านไปเนิ่นนาน จึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ สำหรับอายุความหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วคืออายุความล่วงเลยการลงโทษ กฎหมายบัญญัติอายุความล่วงเลยการลงโทษ เพื่อกำหนดระยะเวลาให้มีการลงโทษจำเลยหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยแล้ว ถ้าภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนี้ไม่มีการลงโทษจำเลย ถือว่าอายุความในการลงโทษสิ้นสุดลง จึงลงโทษจำเลยไม่ได้

อย่างไรก็ตามทั้งอายุความล่วงเลยการฟ้องคดีและอายุความล่วงเลยการลงโทษมีส่วนที่เหมือนกัน คือมีการกำหนดเวลาเป็นอายุความ หลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาของอายุความที่กำหนดเอาไว้ ห้ามฟ้องคดีหรือห้ามลงโทษผู้กระทำความผิดตามความผิดที่ได้กระทำลง แต่จะแตกต่างกันตรงความหมายของอายุความล่วงเลยการฟ้องคดี คือการกำหนดระยะเวลาในการฟ้องผู้กระทำความผิดหลังจากที่มีการกระทำความผิด หากไม่ฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความนี้แล้ว จะฟ้องคดีผู้กระทำความผิดไม่ได้ ส่วนอายุความล่วงเลยการลงโทษคือการกำหนดระยะเวลาในการลงโทษผู้กระทำความผิดหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว หากไม่มีการลงโทษภายในอายุความนี้ จะลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้เพราะล่วงเลยอายุความแล้ว

3.2.2 หลักการการกำหนดอายุความในคดีอาญา

อายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 250 บัญญัติว่า “อายุความสิ้นสุดลงเมื่อพ้นระยะเวลาดังต่อไปนี้

- (1) 15 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิต
- (2) 10 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะมีการใช้แรงงานในที่คุมขังหรือไม่
- (3) 7 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่า 10 ปี ไม่ว่าจะมีการใช้แรงงานในที่คุมขังหรือไม่

⁴¹ Penal Law มาตรา. 31f

(4) 5 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงต่ำกว่า 10 ปี ไม่ว่าจะมีการใช้แรงงานในที่คุมขังหรือไม่

(5) 3 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษปรับหรือจำคุกอย่างสูงต่ำกว่า 5 ปี ไม่ว่าจะมีการใช้แรงงานในที่คุมขังหรือไม่

(6) 1 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษกักขังหรือปรับสถานเบา"

อายุความในคดีอาญายาวสุดคือ 15 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และอายุความสั้นสุดคือ 1 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษกักขังหรือปรับสถานเบา โดยการกำหนดให้อายุความจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความผิด ถ้าความผิดที่สำคัญและรุนแรงจะกำหนดอายุความที่ยาว แต่ถ้าความผิดที่สำคัญและรุนแรงรองลงมาจะกำหนดอายุความที่สั้นรองลงมา

ทั้งนี้บทบัญญัติในเรื่องอายุความนอกจากจะบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาแล้วยังได้ถูกบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายอื่นด้วย โดยอายุความในคดีอาญาและอายุความในกฎหมายอื่นได้มีบางหลักเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน อย่างเช่น การนำหลักการของหยุดนับระยะเวลาอายุความ มาใช้ในกรณีและผู้กระทำความผิดหลบหนีจากความยุติธรรม

กรณีกรรมเดียวแต่มีหลายความผิด การที่ศาลจะพิจารณาว่าต้องนำฐานความผิดใดมาใช้กับจำเลยเพื่อนำฐานความผิดมากำหนดโทษว่าฐานความผิดนั้นมีอายุความเท่าไร ซึ่งศาลอาจวินิจฉัยให้เป็นฐานความผิดที่มีโทษหนักหรืออาจเป็นฐานความผิดที่มีโทษเบาก็ได้ โดยศาลต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา^{๗๗}

^{๗๗} Public Officers Election Law มาตรา 253 (กฎหมายนี้ได้กำหนดเงื่อนไขการหยุดนับ (extension) ของอายุความ)

^{๗๘} Criminal Procedure มาตรา 251, 252 เมื่อมีการกระทำความผิดที่เป็นกรรมเดียวแต่มีหลายความผิด ฐานความผิดที่จะนำมาพิจารณาลงโทษจำเลย และพิจารณาในเรื่องอายุความต้องเป็นฐานความผิดเดียวเท่านั้น (Tokyo High Court decision of Jan. 21, 1949, 7 High Ct. Crime. Rep. 15). สำหรับบางคดีที่กฎหมายมีการแก้ไขความหนักเบาของโทษ ซึ่งจะมีผลต่ออายุความ ให้ดูในคดี Sapporo High Court decision of June 17, 1949, 7 High Ct. Crime. Rep. 801.

3.2.3 การนับอายุความในคดีอาญา

มีความเห็นที่ไม่ลงรอยว่าในการนับอายุความนั้น ควรเริ่มนับเวลาไหน สมควรเริ่มนับเมื่อเริ่มมีการกระทำความผิดหรือเริ่มนับเมื่อการกระทำความผิดนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ปัจจุบันเป็นที่ยุติแล้วว่าอายุความเริ่มนับเมื่อการกระทำอันเป็นการกระทำสุดท้ายขององค์ประกอบความผิดนั้น” ตามมาตรา 253(1) บัญญัติว่า “อายุความเริ่มนับเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาสิ้นสุดลง” ตามบทบัญญัตินี้ การกระทำคือการกระทำที่เป็นองค์ประกอบของความผิด และการกระทำนี้นำไปสู่ผลของความผิดนั้น ตัวอย่างเช่นในกรณีของตัวการร่วมกันกระทำความผิด อายุความเริ่มนับเมื่อมีการกระทำสุดท้ายของตัวการทุกๆ คนที่ได้ร่วมกันในการกระทำความผิด⁴² เช่น การนับอายุความของตัวการที่ร่วมกันกระทำความผิด ให้เริ่มนับอายุความของการกระทำอันเป็นการกระทำสุดท้ายของตัวการร่วมกันทุกคน โดยที่การกระทำสุดท้ายนี้ต้องนำไปสู่ผลของความผิด⁴³ เป็นต้น

อายุความจะหยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดีจำเลยต่อศาล และจำเลยต้องรับรู้ถึงการฟ้องคดีนั้น” แม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลก็ตาม

ตามหลักการนับอายุความในกฎหมายอาญา อายุความจะเริ่มนับเมื่อมีการกระทำความผิด หยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดีและจำเลยรู้ถึงการฟ้องคดีนั้น (แม้ว่ายังไม่ได้ตัวจำเลยมายังศาลก็ตาม) เมื่ออายุความเริ่มนับแล้วจะไม่มี การหยุดนับอายุความไม่ว่าในกรณีใดๆ เว้นแต่

* ในการกำหนดการเริ่มนับอายุความในความผิดที่มีหลายความผิด ให้ดูในคดี Aug. 3, 1956, 10 Sup. Ct. Crim. Rep. 1202. สำหรับคดีที่มีหลายความผิด ความผิดอันหนึ่งอันใดเป็นความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางธุรกิจ ในการเริ่มนับอายุความให้ดูในคดี Oct. 25, 1956, 10 Sup. Ct. Crim. Rep. 1447. (สรุปได้ว่าการเริ่มนับอายุความให้เริ่มนับเมื่อมีการกระทำที่เป็นการกระทำสุดท้ายของการกระทำความผิด).

** กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้เอาการกระทำที่เป็นการกระทำสุดท้ายของความผิด เป็นการเริ่มนับอายุความ (German Penal Code มาตรา 67III).

⁴² Criminal Procedure มาตรา 253(2)

⁴³ Provision to มาตรา 55(1)(3)

*** เดิมอายุความจะหยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดีผู้ต้องหา แม้ว่าผู้ต้องหาจะไม่ว่านตนถูกฟ้องคดีก็ตาม อายุความก็หยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดี (กรณีนี้มีประโยชน์ในการพิจารณาถึงประเด็นการหลบหนีจากความยุติธรรม (มาตรา 255)) แต่หลักกฎหมายนี้ได้ถูกยกเลิกในปี ค.ศ. 1948 โดยมีการแก้ไขเป็น มาตรา 254(1) คืออายุความหยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดีและจำเลยต้องรับรู้ถึงการฟ้องคดีนั้น แต่ทว่าโดยหลักการและเหตุผลของกฎหมายเดิมก่อนที่จะมีการแก้ไข น่าจะสมเหตุสมผลมากกว่ากฎหมายใหม่

ถ้าเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เช่น กรณีการหยุดนับระยะเวลาอายุความหรือ "Suspension"⁴⁴ และกรณีอายุความสะดุดหยุดลง หรือ "Interruption" เป็นต้น ทั้งการหยุดนับระยะเวลาอายุความและอายุความสะดุดหยุดลงจะเกิดขึ้นหลังจากที่เริ่มนับอายุความแล้ว แต่การหยุดนับระยะเวลาอายุความจะมีความหมายต่างจากอายุความสะดุดหยุดลงในเรื่องของการหยุดนับอายุความหลังจากที่มีการเริ่มนับอายุความ แล้วมาเริ่มนับอายุความนั้นใหม่ โดยการหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อเริ่มนับอายุความแล้วอายุความจะหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าเงื่อนไขนั้นสิ้นสุดลงจึงเริ่มนับอายุความต่อจากอายุความที่เคยหยุดนับนั้น แต่ในเรื่องของอายุความสะดุดหยุดลงจะมีการสะดุดหยุดนับอายุความเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อเงื่อนไขนั้นสิ้นสุดลงจึงเริ่มต้นนับอายุความนั้นใหม่ (โดยที่ไม่ได้นับอายุความต่อจากอายุความเดิมที่เคยหยุดนับนั้นอย่างกรณีของการหยุดนับระยะเวลาอายุความ)

3.2.4 ความหมายของ "ความยุติธรรม" หรือ "Justice"

วลี "การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" คำว่า "ความยุติธรรม" หรือ "Justice" เป็นคำที่ไม่ได้มีความหมายอย่างกรณีทั่วไปแต่เป็นคำที่มีความหมายเป็นพิเศษ ซึ่งมีข้อสังเกตของความหมายของ "ความยุติธรรม" ดังนี้

3.2.4.1 การหลบหนีต้องหลบหนีก่อนที่อายุความหยุดนับ

การหลบหนีของผู้ต้องหาต้องเป็นการหลบหนีในระหว่างเวลาหลังการกระทำความผิดแต่ก่อนที่จะมีการหยุดนับอายุความ คือต้องหลบหนีหลังการกระทำความผิดแต่ก่อนฟ้องคดีและผู้ต้องหาต้องรับรู้ถึงการฟ้องคดีนั้น การพิจารณาว่าการหลบหนีของผู้ต้องหาเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาจากเจตนาของผู้ที่หลบหนี คือผู้ต้องหาหลบหนีโดยมีเจตนาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

3.2.4.2 ผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปนอกประเทศ

การหลบหนีคือการที่ผู้ต้องหาหลบซ่อนตัวในประเทศ หรือหลบหนีออกนอกประเทศ ซึ่งเป็นเหตุให้ไม่อาจที่จะส่งลำเนาเอกสาร⁴⁵ หรือแจ้งให้ผู้กระทำความผิดรับทราบ

⁴⁴ Dando, Shigemitsu, *Japanese criminal procedure / by Shigemitsu Dando. Translated by B.J. George, Jr. South Hackensack (N.J. : Fred B. Rothman, 1965), p. 350.*

⁴⁵ Criminal Procedure มาตรา 271, และดู มาตรา 463(4)

คำสั่งศาลได้⁴⁶ โดยโจทก์ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาลถึงการที่ผู้ต้องหาอยู่นอกประเทศหรือหลบซ่อนตัว⁴⁷ เพื่อให้ศาลเห็นถึงเจตนาของผู้หลบหนีจากความยุติธรรม ว่าต้องมีเจตนาหลบหนีจากการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดี

3.2.5 ลักษณะการพิจารณาคดีอาญาของศาลยุติธรรม

ระบบโครงสร้างศาลยุติธรรมของญี่ปุ่นมีลักษณะเช่นเดียวกับโครงสร้างของศาลยุติธรรมในประเทศอื่นๆ⁴⁸ ซึ่งศาลยุติธรรมประกอบด้วยระบบศาลสามชั้น คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ซึ่งตั้งอยู่ในนครใหญ่ๆ 8 นครในประเทศญี่ปุ่น และศาลฎีกาซึ่งตั้งอยู่ในนครโตเกียว เป็นศาลสูงสุดของประเทศญี่ปุ่น ฎีกาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา⁴⁹ ประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่นได้รับแนวความคิดมาจากประเทศเยอรมันและประเทศฝรั่งเศส ซึ่งใช้ระบบกฎหมายซิลวิลลอว์⁵⁰ วิธีการค้นคว้าข้อเท็จจริงของศาลญี่ปุ่นจะใช้ระบบกล่าวหา โดยโจทก์และจำเลยต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่นำพยานหลักฐานของตนมาสืบแสดงต่อศาล ศาลผู้ชำระความต้องตั้งตนเป็นกลาง เดิมได้มีการนำคณะลูกขุนมาใช้ในการพิจารณาคดีตามบทบัญญัติกฎหมาย Prosecution Law⁵¹ แต่ว่าต่อมากการทำงานของลูกขุนไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยระบบลูกขุนได้มีการล้มเลิกในประเทศอังกฤษก่อน⁵² ก่อนสงครามแปซิฟิก แล้วต่อมาจึงมาล้มเลิกในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับรูปแบบการดำเนินคดีอาญาเดิมคู่ความในคดีอาญาคือจำเลยและพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นโจทก์ฟ้องในนามของรัฐ ไม่ใช่การฟ้องคดีแทน

⁴⁶ Criminal Procedure มาตรา 463-2

⁴⁷ Criminal Procedure มาตรา 255; Rule art. 166. On the latter, see decision of March 25, 1955, 9 Sup. Ct. Crim. Rep. 519.

⁴⁸ อาคม จวนสง, "การศึกษาเปรียบเทียบศาลปกครองในต่างประเทศกับรูปแบบศาลปกครองสำหรับประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนสังคม, 2538), หน้า 95.

⁴⁹ ชลุตม์ สวัสดิ์พิพัฒน์, "รายงานตุลาการในประเทศญี่ปุ่น," บทบัณฑิตย เล่ม 26 ตอนที่ 4 (ธันวาคม 2512): หน้า 814-817.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 813.

⁵¹ Law No. 147 of 1948. See also Meyers, The Japanese Inquest of Prosecution, 64 Harv. L. Rev. 179 (1950).

⁵² In 1933. See Devlin, The Criminal Prosecution in England 10 (1958).

ผู้เสียหาย เนื่องจากเมื่อมีการก่ออาชญากรรมขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสาธารณะ พนักงานอัยการจึงทำหน้าที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีในนามของรัฐ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ โดยที่พนักงานอัยการไม่มีส่วนได้เสียใดๆ กับผู้เสียหาย แนวคิดการฟ้องคดีของพนักงานอัยการนี้ ได้รับแนวคิดมาจากแนวคิดทางทวีปยุโรป แต่ว่าในทางปฏิบัติและรายละเอียดจะไม่เหมือนกันเสียทีเดียว เนื่องจากรูปแบบการปกครองและลักษณะของสังคมที่แตกต่างกัน

ต่อมาแนวคิดที่ให้พนักงานอัยการฟ้องคดีในนามของรัฐได้เปลี่ยนไป เนื่องจากกฎหมายอาญาได้รับแนวคิดมาจากกฎหมายอาญาประเทศเยอรมัน ที่ยอมให้ผู้เสียหายสามารถเป็นโจทก์ฟ้องคดีได้เองในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจในทางที่ผิด⁵³ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือผู้เสียหายและพนักงานอัยการ โดยกฎหมายอาญาของญี่ปุ่นให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้เอง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ

3.2.6 หลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในคดีอาญา

การหลบหนีจากความยุติธรรมทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ กรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมที่จะทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความมี 3 กรณีคือ

(1) อายุความเริ่มนับเมื่อมีการกระทำความผิด และจะหยุดนับเมื่อมีการฟ้องคดีผู้ต้องหา อายุความที่หยุดนับนี้จะเริ่มต้นนับต่อจากอายุความที่เคยหยุดนับเมื่อศาลยกฟ้อง ไม่ว่าจะการยกฟ้องของศาลจะด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตาม⁵⁴ อย่างเช่น ยกฟ้องเพราะการบกพร่องในเรื่อง

⁵³ Criminal Procedure มาตรา 247; Public Prosecutors Law art. 4. Const. มาตรา 32 ไม่ได้กล่าวถึงแนวความคิดของการฟ้องคดีว่า พนักงานอัยการทำหน้าที่ฟ้องคดีในนามของรัฐหรือทำหน้าที่ฟ้องคดีในนามของผู้เสียหาย (decision of Dec. 24, 1952, 6 Sup. Ct. Civ. Rep. 1214).

⁵³ Public Prosecution Inquest Law มาตรา 35-36

^{**} ถ้าศาลแก้ความผิดที่โจทก์ฟ้องเรื่องฉ้อโกง (อายุความ 7 ปี) เป็นความผิดฐานยกยอก (อายุความ 5 ปี) โดยศาลแก้ความผิดหลังจากที่ความผิดฐานยกยอกขาดอายุความ 5 ปีแล้ว คดีนี้จะไม่ล่วงเลยอายุความถ้ามีการเริ่มฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกงภายใน 5 ปี (decision of July 14, 1954, 8 Sup. Ct. Crim. Rep. 1100)

⁵⁴ Criminal Procedure มาตรา 254(1)

ความสามารถ⁵⁵ หรือยกฟ้องเพราะสาเหตุอื่น ๆ⁵⁶ เป็นต้น อายุความจะหยุดนับเมื่อศาลรับฟ้องจนถึงศาลยกฟ้อง⁵⁷ เมื่อศาลยกฟ้องแล้วจึงให้นับอายุความต่อจากอายุความที่เคยหยุดนับนั้น

การหยุดนับระยะเวลาอายุความมีผลต่อจำเลยคนใดคนหนึ่งในบรรดาจำเลยที่เป็นตัวการร่วม ย่อมมีผลต่อจำเลยที่เป็นตัวการร่วมคนอื่นๆ ด้วย เช่น อายุความที่หยุดนับเมื่อศาลรับฟ้องจะนับต่ออีกครั้งเมื่อศาลยกฟ้องจำเลยที่เป็นตัวการร่วม การนับอายุความต่อจากอายุความที่หยุดนับของตัวการคนนี้จะส่งผลถึงตัวการร่วมคนอื่นๆ ด้วย⁵⁸

(2) อายุความจะหยุดนับในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดอยู่นอกประเทศหรือหลบซ่อนตัว (หลบหนีจากความยุติธรรม) ซึ่งเป็นเหตุให้ไม่อาจที่จะส่งสำเนาเอกสาร⁵⁹ หรือแจ้งให้ผู้กระทำความผิดรับทราบคำสั่งศาลได้⁶⁰ โดยโจทก์ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาล ถึงการที่ผู้กระทำความผิดอยู่นอกประเทศหรือหลบซ่อนตัว (หลบหนีจากความยุติธรรม)⁶¹

(3) จากหลักกฎหมายที่รัฐมนตรีจะไม่ถูกฟ้องคดีเป็นจำเลย ในระหว่างที่รัฐมนตรีกำลังดำรงตำแหน่งทางการเมือง เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะยินยอมให้มีการฟ้องคดีรัฐมนตรีเป็นจำเลย⁶² ในกรณีนี้ได้มีการนำหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ในช่วงเวลาที่รัฐมนตรีกำลังดำรงตำแหน่งทางการเมืองและนายกรัฐมนตรียินยอมให้มีการฟ้องรัฐมนตรีเป็นจำเลย หลักการของหยุดนับระยะเวลาอายุความนี้ยังนำไปใช้กับการฟ้องผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นจำเลย⁶³ และนำมาใช้ในกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนด้วย

⁵⁵ Cf. มาตรา 13

⁵⁶ Criminal Procedure มาตรา 271(2), 463-2(1)

⁵⁷ Criminal Procedure มาตรา 339(1)(l), 463-2(2); Rule มาตรา 219-2

* มีการโต้เถียงกันว่าการหยุดนับระยะเวลาอายุความจะมีผลถึงตัวการร่วมด้วย แต่ตัวการร่วมคนนั้นสามารถพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นตัวการร่วมได้หรือไม่ ให้ดูคดี Cf. Fukuoka High Court decision of April 6, 1956, 9 High Ct. Crim. Rep. 559.

⁵⁸ Criminal Procedure มาตรา 254(2)

⁵⁹ Criminal Procedure มาตรา 271, และดู มาตรา 463(4)

⁶⁰ Criminal Procedure มาตรา 463-2

⁶¹ Criminal Procedure มาตรา 255; Rule art. 166. On the latter, see decision of March 25, 1955, 9 Sup. Ct. Crim. Rep. 519.

⁶² Const. มาตรา 75

⁶³ Imperial House Law มาตรา 21

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีการบัญญัติเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความ จึงมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย กรณีที่มีบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมหลังจากที่มีการกระทำความผิดโดยมีเจตนาให้หลุดพ้นการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้คดีล่วงเลยอายุความฟ้องร้อง